

Eleştirel Söylem Çözümlemesi Bağlamında Fox News ve CNN'in COVID-19 Salgınında Twitter Kullanımı

İHSAN KARLI*

ihsankarli@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-3099-4865

ZEYNEP BENAN DONDURUCU**

zdondurucu@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-2634-1001

Öz: Covid-19 salgınında, ABD'de, halkın haber alma ihtiyacının artması; yurttaşların ve kitle iletişim araçlarının sosyal medya kullanım düzeyini arttırmıştır ve haber üretim sürecinin odak noktası federal hükümetin salgınla mücadele faaliyetleri üzerine temellenmiştir. Ekonomik-politik ve ideolojik farklılıkların, haber kanallarının hükümetin pandemiyle ilgili yürüttüğü çalışmaları sunuş biçimini etkilediği savı, bu çalışmanın temel çıkış noktasını oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı ise, Covid-19 krizi döneminde medyanın ekonomi politiklerinin Twitter'da enformasyon akışındaki etkisini ortaya koyarak; CNN ve Fox News kanallarının siyasal haberleri sunum biçimi benzerlik ve farklılıklarını belirlemektedir. Bu bağlamda, Mart-Nisan 2020 tarih aralığında, CNN ve Fox News'in Twitter hesaplarında hükümetin salgınla mücadele faaliyetlerini içeren, en yüksek etkileşim düzeyine sahip içerikler, eleştirel söylem analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Analiz sonucunda, Fox News'in haberlerinde D. Trump ve Hükümetin Salgın Yönetimi Performansının "başarılı ve olumlu"; CNN haberlerinde ise "başarısız ve olumsuz" sunulduğu ve haberlerin söylemsel farklılığın kitle iletişim araçlarının ideolojik, iktisadi ve siyasal yapısı ile bağlantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Covid-19 salgını, Ekonomi politik, Haber üretim süreci, Twitter, Söylem analizi

Giriş

2019 yılında, Çin'de, yeni tip bir akut solunum yolu rahatsızlığına yol açan virüs Sars-Cov-2 olarak isimlendirilmiştir. Mart 2020'de, Dünya Sağlık Örgütü tarafından salgın hastalık olarak ilan edilen virüs, Mayıs sonunda, 215 ülkede 6 milyona yakın kişiye bulaşmış olup; 360.000'in üzerinde kişi hayatını kaybetmiştir.¹ Deep Knowledge Group tarafından Covid-19 salgını döneminde ülkelerin güvenlik düzeylerini ölçmeye yönelik yapılan bir araştırmada; risk düzeyi en yüksek olan ilk üç ülkenin,

* Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü.

** Arş. Gör. Dr., Kocaeli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü.

1 "WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard", WHO, son güncelleme 11 Haziran, 2020, <https://covid19.who.int/?gclid=CjwKCAjwiMj2BRBFEiwAYfTb>; "Covid-19 Coronavirus Pandemic", Worldometer, son güncelleme 11 Haziran, 2020, <https://www.worldometers.info/coronavirus>.

İtalya, ABD ve İngiltere olduğu sonucuna ulaşılmıştır.² We are Social raporunda, salgın döneminde, 18-64 yaş arası kullanıcılarının sosyal medya kullanım ve İnternet kaynaklı haber alma düzeylerinin artış gösterdiği tespit edilmiştir.³ Reuters'ın 2020 yılında Avrupa, Amerika, Asya Pasifik ve Afrika bölgelerinde gerçekleştirdiği anket çalışmasını içeren Digital News Report 2020 sonuçları ise; salgında ABD'de Nisan ayında, çevrimiçi haber alma düzeyinin (sosyal medya dahil) %79 oranında gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Çalışmada, katılımcıların %47'si sosyal medya kanallarını haber erişimi amacıyla aktif kullandıklarını ifade etmiştir. Ancak, ülkede haber kaynaklarına güven düzeyi %29'a gerilemiş olup; ABD'de haber akışında %72'lik oranla İnternet ana mecra olarak varlığını sürdürürken; sosyal medyadan haber alma düzeyi ülkede %48 oranına yükselmiştir. Haber kaynaklarına güven düzeyi incelendiğinde ise; cumhuriyetçi, muhafazakar olarak konumlanan Fox News'in %42, liberal-demokrat olarak konumlanan CNN'in %47 güven düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Haber paylaşım oranlarının sosyal medya platformlarına göre sıralanma düzeyi ise; Facebook (%35), Instagram (%8), Twitter (%17)'dir. Facebook'ta 2020 yılında haber paylaşım düzeyi %4 oranında düşerken; Twitter'da (%2), Instagram'da (%1) oranında artmıştır.⁴ Bu bağlamda, araştırmada Twitter'ın haber üretimi ve paylaşımı bağlamında yükselen gücü temel alınarak; inceleme platformu olarak Twitter seçilmiştir. Çalışmada, farklı ideolojik ve ekonomik yapıları bulunan CNN ve Fox News haber kanallarının, Twitter'da Covid-19 salgını sürecinde hükümetin çalışmalarına yer verme biçimleri; Mart ve Nisan döneminde en yüksek etkileşim oluşturan tweetler merkeze alınarak, eleştirel söylem analiz yöntemi ile irdelenmiştir.

New York'ta Cumhuriyetçi seçmene yönelik muhafazakar bir haber kanalı olarak 1996 yılında faaliyete geçen Fox News, Rupert Murdoch tarafından kurulmuş olup; günümüzde Fox Şirketler Grubu bünyesinde faaliyet göstermektedir. 1995 yılında, çevrimiçi habercilik çalışmalarına başlayan kanal, 2008 yılında web sayfasına canlı haber akışı uygulaması eklemiştir. 2007 yılında ise, resmi Twitter hesabı açan Fox News haber kanalının, 2020'de Twitter takipçi sayısı 19.5 milyonun üzerindedir.⁵ Fox News'in cumhuriyetçi/muhafazakar yayın politikası, ABD'nin son başkanı olan Donald Trump taraftarı habercilik anlayışında etkili olmaktadır. D. Trump'ın başkanlıkta geçirdiği ilk üç aylık sürede, medyada temsil biçimini inceleyen bir araştırma, Trump'ın farklı kitle iletişim araçlarında %80'lik oranda negatif temsil edilmesine karşın, Fox News kanalında %48 oranında olumlu temsil edildiğini ortaya koymuştur. 2019 yılında D. Trump'ın adının karıştığı bir skandalla ilgili olarak, Fox

2 "Deep Knowledge Group Covid-19 Countries Ranking Methodology", Deep Knowledge Group, erişim 20 Haziran, 2020, <https://www.dkv.global/methodology>.

3 "Digital 2020 April Global Statshot Report", We are Social, erişim 20 Haziran, 2020, <https://wearesocial.com/blog/2020/04/digital-around-the-world-in-april-2020>.

4 "Reuters Institute Digital News Report 2020", Reuters, erişim 10 Haziran, 2020, <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020.pdf>.

5 Stefano DellaVigna ve Ethan Kaplan, "The Fox News Effect: Media Bias and Voting", *The Quarterly Journal of Economics*, 122/3 (2007), s.1187. "Corporate Information", Fox News, son güncelleme 11 Haziran, 2020, <http://press.foxnews.com/>; Lisa Richwine ve Ginger Gibson, "Divisive Ailes Gave Conservatives a TV Home at Fox News", *Reuters*, Haziran 21, 2016, erişim, 10 Haziran, 2020; "Fox News", Wikipedia, son güncelleme 15 Haziran, 2020, https://en.wikipedia.org/wiki/Fox_News; "Fox News", Twitter, son güncelleme 15 Haziran, 2020, <https://twitter.com/foxnews>.

şirketler grubu başkanı R. Murdoch'un haberin yayınlanmasını engellediğine yönelik iddialar bulunmaktadır. Ayrıca, Fox Şirketler Grubu'nun yüksek bir karla eğlence grubu varlıklarını Disney'e satması ve şirket yönetiminde hisse sahibi olmayı sürdürmesi; Trump döneminde gerçekleşmiştir. Bu satış, eğlence endüstrisinde tekelleşme yarattığı yönünde eleştirilere rağmen onaylanmıştır.⁶ Koronavirüs pandemisinin ilk döneminde ise, Fox News kanalı, Başkan Donald Trump'ın acil durum ilan ettiği tarihe kadar, halka yanlış bilgi vermekle suçlanmıştır. Ayrıca, kanal Covid-19'un Çinde bir laboratuvarıda üretildiğine yönelik komplo teorisi oluşturduğu ve onaylanmamış hidroksiklorokin kullanımını teşvik ettiği için de eleştirilmiştir.⁷

CNN, dünya çapında 7/24 yayın yapan bir kablolu TV kanalı olarak Ted Turner ve Reese Schonfeld tarafından 1980 yılında kurulmuştur. Günümüzde, Warner Media News and Sports Şirketler grubu bünyesinde varlığını sürdüren CNN, 1995'te kendi interaktif web sitesini kurmuştur. Twitter'a 2007 yılında katılan haber kanalının, 2020'de Twitter'da 49.5 milyondan fazla takipçisi bulunmaktadır.⁸ Pew Research Center tarafından, 2020 ABD Başkanlık seçimleri öncesinde gerçekleştirilen bir araştırma, Demokrat Parti taraftarlarının ana haber kaynağı olarak CNN'i tercih ettiklerini ortaya koymuş olup; kanalın Cumhuriyetçi ABD yurttaşları arasında % 39 oranında güvensiz görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.⁹ 2017 yılında, Harvard Kennedy School's Shorenstein Center tarafından Başkan D. Trump'ın ilk 100 gününün basında temsilini analiz eden bir çalışmada, Trump'ın CNN haber kanalında %93 oranında negatif temsil edildiği tespit edilmiştir.¹⁰ CNN ve Trump yönetimi arasında, dönemsel olarak yaşanan çekişmeler arasında, Beyaz Saray'ın ABD Anayasası Birinci Ek Maddesi (First Amendment) ile garanti altına alınan basın özgürlüğünü ihlal ederek; CNN çalışanı Jim Acosta'nın basın haklarını sınırlandırdığına dair açılan dava yer almaktadır.¹¹ Aralık 2019 ve Nisan 2020 dönemleri arasında medyanın Covid-19 salgınını çerçeveleme biçimi üzerine yapılan bir çalışmada ise; CNN'in hastalığı ekonomik kayıplar üzerinden negatif olarak çerçeveleme biçiminin yüksek

6 Jens Rydgren, *The Oxford Handbook of the Radical Right*, Oxford: Oxford University Press, 2018, s.273; Jason Schwartz, "Fox Adds another pro-Trump Host", *Politico*, Kasım 21, 2017, erişim 10 Haziran, 2020; Thomas E. Patterson, "News Coverage of Donald Trump's First 100 Days", ShorensteinCenter, <https://shorensteincenter.org/news-coverage-donald-trumps-first-100-days/>, Mayıs 18, 2017, erişim 15 Haziran, 2020; Jane Mayer, "The Making of the Fox News White House", *The New Yorker*, Mart 4, 2019, erişim 16 Haziran, 2020.

7 Matthew Motta vd., "How Right-Leaning Media Coverage of COVID-19 Facilitated the Spread of Misinformation in the Early Stages of the Pandemic", *Canadian Journal of Political Science*, 53/2 (2020). erişim, 16 Haziran, 2020; Paul Farhi ve Sarah Ellison, "On Fox News, Suddenly a very Different Tune about the Coronavirus", *The Washington Post*, Mart 17, 2020, erişim, 15 Haziran, 2020; Aaron Rupa, "Fox News's Coronavirus Coverage Slid Back off the Rails Spectacularly on Monday Night", *Vox*, Mart 25, 2020, erişim 16 Haziran, 2020; Nikki McCann Ramirez, "Coronavirus: How Fox News and other Right-Wing Media Endanger our Health", *USA Today*, Nisan 22, 2020, erişim, 17 Haziran, 2020.

8 "CNN Launches", History, 11 Haziran, 2020, <https://www.history.com/this-day-in-history/cnn-launches>; "CNN", Wikipedia, 11 Haziran, 2020, <https://en.wikipedia.org/CNN>; "CNN Interactive Timeline: May - December, 1995", CNN, Eylül 24, 2018, erişim 16 Haziran, 2020; "CNN", www.cnn.com; Twitter, son güncelleme 15 Haziran, 2020, <https://twitter.com/cnn?lang=tr>.

9 Mark Jurkowitz, Amy Mitchell, Elisa Shearer ve Mason Walker, "U.S. Media Polarization and the 2020 Election: A Nation Divided", *Pew Research Center Journalism and Media*, Haziran 24, 2020, erişim, 1 Temmuz, 2020, <https://www.journalism.org/2020/01/24/u-s-media-polarization-and-the-2020-election-a-nation-divided/>.

10 Patterson "News Coverage".

11 Kalhan Rosenblatt, "CNN Files Lawsuit against Trump Administration over Jim Acosta's Press Credentials", *NBC News*, Kasım 13, 2018, erişim 1 Temmuz, 2020.

olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca CNN haberlerinde hastalığın politize edilerek sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır.¹² Bu bağlamda, iki haber kanalının ekonomik-politik yapısının farklılıkları ve hedef kitlelerin ideolojik olarak ayrışmasının, CNN ve Fox News'in Covid-19 salgını kaynaklı siyasal haberleri sunuş biçimini etkilediği savı, bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

Yeni İletişim Teknolojileri ve Medyanın Ekonomi Politigi

Medya çalışmalarında eleştirel görüş; kitle iletişim araçlarının güç ve iktidarın devamı amacıyla kullanıldığı düşüncesini merkeze almaktadır.¹³ Ekonomik politik yaklaşım, üretim biçiminin toplumsal, siyasal ve kültürel yaşam biçimi üzerinde belirleyici olduğunu ileri sürmekte olup; Marx'ın alt yapı tanımı içerisinde üretim ilişkileri yer alırken, üst yapı içerisinde din, siyaset, felsefe, kitle haberleşme araçları gibi farklı alanlar yer almaktadır. Bu nedenle, ekonomik-politik yaklaşım; ideoloji, değer ve fikirleri iletme gücüne sahip KİA'nın devletin kontrolünde oldukları için, izleyicilerin değer ve tutumları üzerinde belirleyici olarak görmektedir.¹⁴ Liberal kapitalist toplumlarda sistemin devamlılığı için; sansür mekanizmaları ile ve yayın politikaları aracılığıyla rıza imalatı oluşturan bir kitle iletişim sistemi oluşmuştur.¹⁵ Medyayı egemen sınıfın, ideolojik aygıtı olarak değerlendiren Herman ve Chomsky; sansür aracılığıyla oluşan medya kontrolünün hakim bir seçkinler grubunun çıkarlarına hizmet ettiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda, medyanın kendisini finanse eden ve denetleyen grupların çıkarlarına hizmet ettiği savını merkeze alarak; "Propaganda Modeli"ni ortaya koyan düşünürler, rıza üretimi amacıyla propagandanın farklı yöntemlerle kullanımının halkın istemediği şeyleri kabul etmesini sağladığını ileri sürmektedir. Medya, hükümetlere ve büyük şirketlere haber kaynağı ve finansman olarak bağımlı olduğu için; ekonomik alt yapıdan bağımsız değildir. Bu nedenle, toplumsal kabulün oluşumunda kitle iletişim araçları ve propaganda önemli bir yer tutmaktadır.¹⁶

Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte sosyal medya platformlarında kullanıcının içerik üretecek bir güç elde etmesi; geleneksel kitle iletişiminin kaynak merkezli tek yönlü yapısında kırılmaya neden olduğu için; bu platformların özgürleştirici yapısına yönelik ana akım görüşün önem kazanmasına neden olmuştur. Ancak, Kejanlıoğlu'nun vurguladığı üzere, kapitalist ekonomik sistemin teknolojik boyutta ge-

12 Jude Nwakpoke Ogbodo vd., "Communicating Health Crisis: a Content Analysis of Global Media Framing of COVID-19", *Health Promotion Perspectives*, 10/3 (2020), s.260.

13 Pamela Shoemaker ve Stephen D. Reese, "İdeolojinin Medya İçeriği Üzerindeki Etkisi", *Medya Kültür Siyaset*, der. ve çev., Süleyman İrvan, Ankara: Pharmakon Yayınları, 2014, s.99.

14 İrfan Erdoğan, "Karl Marx, İnsan, Toplum ve İletişim", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 25 (2007), s.200; Şeniz Bozatay Anbarlı, *Sosyoloji*, İstanbul: Beta Yayınları, 2014, s.27; Graeme Burton, *Görünenden Fazlası - Medya Analizlerine Giriş*, çev., Neti Dinç, İstanbul: Alan Yayıncılık, 1995, s.72.

15 Stuart Hall, "Kültür, Medya ve 'İdeolojik Etki'", *Medya İktidar İdeoloji*, der., Mehmet Küçük, Ankara: Ark Yayınları, 1999, s.222; Adel Samara, "Ulusal Ölçekte Bir Sınıfsal Baskı Aracı Olarak Medya", *Medya ve Savaş Yalanları*, der., Lenora Foerstel, İstanbul: Yordam Kitap, 2007, s.205.

16 Edward S. Herman ve Noam Chomsky, *Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir*, haz., İsmail Kaplan, İstanbul: Minerva Yayınları, 1998, s.122; Edward S. Herman ve Noam Chomsky, *Kitle Medyasının Ekonomi Politigi Rızanın İmalatı*, çev. E. Abadoğlu, İstanbul: Aram Yayınları, 2006, s.81-120; Edward S. Herman "Propaganda Modeline Dönüş", *Kapitalizm ve Enformasyon Çağı: Küresel İletişim Devriminin Politik Ekonomisi*, der., Robert W. McChesney vd., Ankara: Epos Yayınları, 2003, s.223

lişiminin temelde bir ilerleme yaratmadığını eleştirel görüşler de bulunmaktadır.¹⁷ Yeni medyaya yönelik eleştirel görüşler, yeni iletişim teknolojilerinin gelişiminin daha adil ve katılımcı bir düzen oluşturacağı savına karşın, dijital bölünme, bilginin tek yönlü akışı, kültür emperyalizmi, dijital uçurum, ücretsiz emek, metaların dolaşımı/tüketimi, sermaye ilişkileri, dolaylı zorlayıcılık, gözetim toplumu gibi kavramlar üzerine yoğunlaşmaktadır.¹⁸

İnternet ortamının büyük mecra şirketlerinin denetimine girmesiyle; içeriğin ticarileşmesi ve sermayenin tekelleşmesi, yeni medya endüstrinin ekonomi-politiğinin temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, ekonomik politik yaklaşım, yeni medyanın küresel ağlar oluşturma, dijital bilgi akışı ve güç ilişkileri merkezli yapısına odaklanmaktadır; çünkü ekonomik politik eşitsizlikler, yeni medyada güç ilişkilerinin yeniden üretilmesine neden olmaktadır.¹⁹ Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimi, siyasal kontrol mekanizmalarının denetim gücünü yükseltmektedir. Bu nedenle, Enformasyon Toplumu tartışmaları, politik güç odaklarının bilginin dağılımı üzerindeki etkisi üzerine odaklanmalıdır. Sosyal medya platformlarının kullanıcı türevli içerik üzerine şekillenen yapısının, açık, katılımcı, demokratik bir ekonomi yarattığına yönelik görüşün önem kazanmasında Facebook ve Twitter devrimleri olarak tanımlanan sosyal hareketlerin etkisi büyüktür. Ancak, bu yaklaşım; teknolojik determinist yapısı ile sosyal medya platformlarının sadece aktivist alanlar olmadığı, devlet ve kapitalist güçler tarafından şekillendirilen mecralar olduğu yönünde eleştirilmektedir.²⁰ Herman²¹, İnternet'in gazeteciliğin bağımlı yapısını kırarak, etkileşimli, demokratik, katılımcı bir medya oluşturacağına yönelik görüşleri; medya işletmelerinin geniş dağıtım ağlarıyla enformasyonu yayma kapasitelerini arttıracığı için eleştirmektedir. Günümüzde, sosyal medya siteleri önemli haber kaynaklarına dönüşmüştür. Çünkü, bu sistemlerdeki algoritmalar veya sponsorlu içerikler, kullanıcıların belirli bir kaynağın haberine ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, siyasal iletişim süreçleri açısından içeriklerin tam manasıyla çoğunluk ve çeşitlilik sağladığı

17 Beybin Kejanlıoğlu, *Türkiye'de Medyanın Dönüşümü*, Ankara: İmge Kitabevi, 2004, s.81.

18 Peter Golding, "Küresel Köy mü, Kültürel Yağma mı? İletişim Devriminin Eşitsiz Yağması", *Kapitalizm ve Enformasyon Çağı: Küresel İletişim Devriminin Politik Ekonomisi*, der., Robert McChesney, Ellen Meiksins Wood ve John Bellamy Foster, çev., Nil Senem Çinga, Ankara: Epos, 2003. s.97; Christian Fuchs, *Social Media: A Critical Introduction*, London: Sage Publications, 2014, s.97-98; Vincent Manzerolle ve Atle Mikkola Kjosén, "Sermayenin İletişimi: Sayısal Medya ve Hızlanmanın Mantığı", *Medya, Meta ve Sermaye Birimi Marx Geri Döndü*, der., Vincent Masco ve Christian Fuchs, Ankara: NotaBene Yayınları, 2014, s.228-229; Uğur Dolgun "Gözetim Toplumunun Yükselişi: Enformasyon Toplumundan Gözetim Toplumuna", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1/3 (2004). <http://ybd.dergi.comu.edu.tr/>.

19 Mutlu Binark ve Koray Löker, *Sivil Toplum Örgütleri İçin Bilişim Rehberi*, Ankara: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayını, 2011, s.18-19; Robin Mansell, "Political Economy, Power and New Media", *New Media & Society*, 6/1 (2004), s.99-100.

20 Kevin Robins ve Frank Webster, "From Public Sphere to Cyberstate", *The New Media Theory Reader*, der., Robert Hassan ve Julian Thomas, Berkshire: Open University Press, 2006, s.98-99; Petros Iosifidis ve Mark Wheeler, *Public Spheres and Mediated Social Networks in the Western Context and Beyond*, London: Palgrave Macmillan, 2016, s.60; Christian Fuchs, "Some reflections on Manuel Castells' book Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age", *tripleC: Communication, Capitalism and Critique*, 10/2 (2012), s.795; Fuchs, *Social Media*, s.85-88; Christian Fuchs ve Marisol Sandoval, "The Political Economy of Capitalist and Alternative Social Media", *The Routledge Companion to Alternative and Community Media*, der., Chris Atton, London, UK: Routledge, 2015, s.169; Evgeny Morozov, *To Save Everything, Click Here*, London: Penguin, 2013, s.149-153.

21 Edward S. Herman, "The Propaganda Model: A Retrospective", *Journalism Studies*, 1/1 (2000), s.109.

ileri sürülemez; çünkü çevrimiçi görünürlük elde etmek para/emek gücü ile ilintilidir. Çok sayıda kullanıcı online olarak, bu platformlarda yer almakla birlikte; CNN veya New York Times gibi güçlü aktörler daha yüksek görünürlüğe sahiptir. Dijital ortamda da temel eşitsizlik; KİA'nın İnternet ortamında güçlü haber sağlayıcıları olarak yer alarak; alternatif medya kanalları ve rakipleri karşısında kaynak ve takipçi kitlesi kazanma kuvvetleridir.²² Bu bağlamda, Fuchs²³, Herman ve Chomsky'nin "Propaganda Modeli'ni,²⁴ çevrimiçi alana uygulayarak, yeniden dizayn etmiştir. Bu model, arama ve sıralama algoritmalarının propagandayı kısmen otomatikleştirdiği savı üzerinden; Twitter gibi platformlarda enformasyon akışının yoğunluğunun, içeriklerin kısa ve yapay yapısının gerçek tartışmalara imkan tanımadığı üzerinde durmaktadır. Twitter'ın ekonomik kaynakları sponsorlu içerik, hesap ve trendler üzerinden şekillenmektedir. Mecra, ekonomik açıdan güçlü kullanıcıların, sıradan kullanıcılara göre sponsorlu içeriklerle daha yüksek etkileşim elde etmesine imkan tanımaktadır. Ayrıca etkileşimli yapı, geleneksel medyanın pasif izleyicisine kıyasla, oluşan üre-tüketiminin metalaştırılmasına neden olmaktadır. Bu durum, Twitter'ın alternatif bir kamusal alan oluşturduğuna yönelik görüşün geçerliliğini sorgulamaya açarak; "pseudo-public sphere" olarak tanımlanan sözde kamusal alan kavramı ön plana çıkmaktadır.²⁵

Covid-19 Salgınında Fox News ve CNN'in Twitter'da Paylaştığı İçeriklerin Eleştirel Söylem Analizi Yöntemi ile Çözülmesi

Bu çalışmada, farklı ideolojik ve ekonomik sahiplik ilişkilerine bulunan CNN ve Fox News haber kanallarının Mart ve Nisan 2020 döneminde, Covid-19 salgınına, ABD hükümeti çalışmalarını temel alarak; Twitter'da yer verme biçimleri eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Amaç, Örneklem ve Sınırlılıklar

Çalışmanın amacı, Covid-19 salgınında, medyanın ekonomi politiğinin Twitter'da enformasyon akışındaki etkisini ortaya koyarak; haber üretim sürecini Amerika Birleşik Devletleri'nde faaliyet gösteren farklı ideolojik ve iktisadi yapılanmalara sahip haber kanalları üzerinden irdelemektedir. Böylece, CNN ve Fox News haber kanallarının Twitter'da haber içeriğini şekillendirme süreci ve iktisadi yapının haber seçimini etkisi ortaya konacaktır. Çalışmanın evrenini, ABD'de yayın yapan ve Twitter hesabı bulunan tüm ulusal haber kanalları oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise, amaçlı örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Temelde olasılık temelli olmayan bir örnekleme yöntemi olan amaçlı örnekleme, araştırmacının amaçlarına bağlı olarak özel durumlarda ve zengin verilerin derinlemesine araştırılmasında kullanılabilir-

22 Fuchs, *Sosyal Medya*, s.18; Edward S. Herman ve Noam Chomsky, "The Propaganda Model After 20 Years: Interview conducted by Andrew Mullen", *Westminster Papers in Communication and Culture*, 6/2 (2009), s.20; Christian Fuchs, "Propaganda 2.0: Herman and Chomsky's Propaganda Model in the Age of the Internet, Big Data and Social Media", *The Propaganda Model Today: Filtering Perception and Awareness*, der. Joan Pedro-Carañana, Daniel Broudy ve Jeffery Klaehn, London: University of Westminster Press, 2018, s.73-78.

23 Fuchs, "Propaganda 2.0", s. 86-87.

24 Edward S. Herman ve Noam Chomsky, *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*, London: Vintage, 1988.

25 Fuchs, *Sosyal Medya*, s.198-201.

mektedir.²⁶ Örnekleme, Pew Research Center'in²⁷ ABD medyasındaki sağ ve sol eğilimleri incelediği araştırma temel alınarak; ülke vatandaşları tarafından çoğunlukla liberal olarak tanımlanan CNN ve çoğunlukla muhafazakar olarak tanımlanan Fox News haber kanalları dahil edilmiştir. Araştırma platformu olarak ise, ilgili haber kanallarının resmi Twitter hesapları alınmıştır. Çalışmada Twitter'in seçilmesinin temel nedeni, Reuters 2020 Digital News Report²⁸ araştırması sonuçlarına göre Twitter'in ülkede haber üretimi ve paylaşımı sürecinde gücünün artmasıdır. Araştırma zaman aralığı ise; Statista²⁹ (2020) verilerine göre, ABD'de Covid-19 vakalarının diğer ülkeleri geride bıraktığı Mart ayından başlayarak; salgının bir krize dönüştüğü Nisan ayına kadar geçen iki aylık süre ile sınırlandırılmıştır. Bu dönem içerisinde ilgili haber kanallarının Twitter sayfalarında aylık olarak en yüksek etkileşimi oluşturan ve Covid 19 salgını ile ilgili tweetler analiz edilmiştir. İncelenen içeriklerin araştırma sonrası dönemde değişme olasılığı bulunmaktadır.

Yöntem

Araştırmada incelenen tweetler, Van Dijk'in³⁰ haber incelenmesine yönelik olarak geliştirdiği söylem analizi yöntemi temel alınarak irdelenmiştir. Haberler üzerine söylem çözümlenmeleri gerçekleştiren V. Dijk; haberleri toplumdaki egemen söylemin ürünü olarak ideolojik boyutuyla ele almaktadır.³¹ Çünkü, söylem ve iktidar arasında doğrudan bir ilişki bulunmakta olup; söylem temelde yurttaşların karşılıklı iletişimi yerine bir iktidar ağının uzantısıdır.³² Van Dijk, söylem çözümlenmesi yöntemini makro ve mikro yapılar üzerine temellendirmektedir. Makro yapısal analiz, tematik ve şematik olmak üzere iki boyut üzerinden gerçekleştirilmektedir. Tematik analiz, başlıklar, haber girişi ve spotlar temel alınarak uygulanmaktadır. Şematik analiz kısmında ise, arka plan, bağlamsal yapı, olayın gerçekleşme tarihi, sonuç ve haber kaynaklarının irdelenmesi ile olayın siyasi ve sosyal boyutu ortaya konmaya çalışılmaktadır. Haber metinlerinin mikro yapısal çözümlenmesi ise, cümle ya da kelime seçimlerini (sentaktik yapı), ikna biçimini (retorik), cümlelerin birbiri ile ilişkisini (bölgesel uyum: nedensel, işlevsel, referansal) irdelemektedir.³³ Van Dijk'in söylem çözümlenme yönteminin metin odaklı yapısı ve katı kurallara bağlı olmaması;

26 Şener Büyüköztürk vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 2018, s.92-93; Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008, s.107.

27 Amy Mitchell ve Rachel Weise, "Political Polarization and Media Habits", *Pew Research Center*, Ekim 21, 2014, <https://www.journalism.org/2014/10/21/political-polarization-media-habits>, erişim 7 Temmuz, 2020.

28 Reuters, "Digital News Report 2020".

29 "Cumulative cases of COVID-19 in the U.S. from January 22 to August 23, 2020, by day", Statista, 23 Ağustos, 2020, <https://www.statista.com/statistics/1103185/cumulative-coronavirus-covid19>.

30 Teun A. Van Dijk, *News as Discourse*, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publication, 1988.

31 Ayşe İnal, *Haber Okumak*, İstanbul: Temuçin Yayınları, 1996, s.67.

32 Murat Coşkuner ve Seçil Aslan Coşkuner, "İktidarın Söylem Üretimi, İnsansız Dilin Yükselişinde İktidarın Rolü", *Yönetim ve İnovasyon (Sosyo Ekonomik&Sosyo-Kültürel Gelişmeler)*, der., Zekeriya Nas, Ankara: İksad, 2019, s.64.

33 Van Dijk, "News as Discourse", s.19-38; Teun A. Van Dijk, "Medya İçerikleri, Bir Söylem Olarak Haberin Disiplinlerarası Çözümlemesi", *Medya Metinlerini Çözümlemek*, der., Gülseren Şendur Atabek ve Ümit Atabek, çev., Ümit Atabek, Ankara: Siyasal Kitabevi Yayınları, 2007, s.170 ; Ömer Özer, *Eleştirel Haber Çözümlemeleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 2009, s.91-93; Yasemin G. İnceoğlu ve Nebahat A. Çomak, "Teun A. Van Dijk", *Metin Çözümlemeleri*, der., Yasemin G. İnceoğlu ve Nebahat A. Çomak, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2009, s.31-32; Tezcan Durna ve Çağla Kubilay, "Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemeleri", *Medyadan Söylemler*, der., Tezcan Durna, İstanbul: Libra Yayıncılık, 2010, s.68.

bu modelin yeni medya içeriklerine de uygulanabilmesini sağlamaktadır.³⁴ Aşağıdaki tabloda, bu çalışma modelini oluşturan Van Dijk'ın³⁵ söylem çözümleme şablonu yer almaktadır.

Tablo 1. Van Dijk'ın Söylem Çözümleme Şablonu

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

a. Başlık

b. Haber Girişi

1. *Spotlar (Spot yoksa, metnin ilk cümlesi spot olarak değerlendirilebilir; ya da bir paragraflık haberlerde ilk cümle spot olarak alınabilir.)*

c. Fotoğraf (Video, Link)³⁶

2. Şematik Yapı

a. Durum

1. Olay Sunumu

2. Sonuçlar

3. Ardalan Bilgisi

4. Bağlam Bilgisi

b. Yorum

1. Haber Kaynakları

2. Yorumlar

B. Mikro Yapı

1. Sentaktik Çözümleme

a. Aktif/ Pasif Cümle Yapıları

b. Basit Karmaşık Cümle Yapıları

2. Bölgesel Uyum

a. Nedensel İlişki

b. İşlevsel İlişki

c. Referansal İlişki

3. Kelime Seçimleri

4. Haber Retoriği

a. Fotoğraf (Video, Link)

b. İnanırcı Bilgi

c. Tanıklık

Araştırmada incelenen, iki haber kanalının ekonomik-politik yapısının farklılıkları ve hedef kitlelerin ideolojik olarak ayrışmasının, CNN ve Fox News'in Covid-19 salgını kaynaklı haberleri sunuş biçimini etkilediği savı temel alınarak; temel araştırma sorusu şu şekilde oluşturulmuştur:

CNN ve Fox News'in tweetlerinde, Covid-19 salgını ile ilgili haberlerin makro ve mikro yapısal benzerlik ve farklılıkları nelerdir? Bu benzerlik ve farklılıklar, haber kanallarının ekonomik, politik ve ideolojik farklılıkları çerçevesinde nasıl değerlendirilebilir?

34 Tuğrul Çomu ve İslam Halaiqa, "Web İçeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi", *Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, der., Mutlu Binark, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2014, s.51.

35 Özer, "Eleştirel Haber Çözümleri", s.92-93; Çomu ve Halaiqa, "Web İçeriklerinin", s.49.

36 Twitter'ın Multimedya biçimselliği özelliği nedeni ile tweetlerde video veya link paylaşılabilirdiği için şablona bu bileşenler, araştırmacılar tarafından eklenmiştir.

Bulgular

CNN ve Fox News TV kanallarının, Twitter’da Mart ve Nisan aylarında Covid-19 salgını konulu ve en yüksek etkileşim düzeyine sahip içerikleri, eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Tablo 2. CNN ve Fox News’in Twitter Sayfalarında Covid-19 Salgınında Hükümet Çalışmaları Konulu En Yüksek Etkileşim Düzeyine Sahip İletiler (Mart)

İçerik/ Etkileşim Düzeyi	
1. Fox News	2. CNN
 <p>Yorum: 997 Paylaşım: 498 Beğeni: 2.600</p>	 <p>Yorum: 1.738 Paylaşım: 1.613 Beğeni: 5.172</p>

Makro Yapısal Söylem Analizi (Mart)

Tablo-2’de yer alan içeriklere yönelik aşağıda yer alan tablolarda, makro söylem çözümlemesi kapsamında tematik ve şematik söylem analizi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3. Tematik Çözümleme (Mart)

	Fox News	CNN
1. Tematik Yapı	Ana Tema: D. Trump ve Hükümetin Salgın Yönetiminde Başarısı	Ana Tema: D. Trump Ve Hükümetin Salgın Yönetimindeki Başarısızlığı
a. Başlık	“Trump, en kötü koronavirüs senaryolarını gerçekçi bulmuyor: ‘40.000 veya 30.000 ventilatöre ihtiyacınız olduğuna inanmıyorum”	“Trump’ın koronavirüs basın toplantısı reytinglerini öne sürerek ortaya çıkardığı derin liderlik kusuru”
b. Giriş	“Başkan Trump, Perşembe gecesi Fox Haber’e ABD’de en kötü koronavirüs senaryolarının gerçekleşmesine yönelik şüphelerini dile getirdi: “Pek çok bölgede görüleceği iddia edilen vaka sayılarının, gerçekte olabilecek rakamlardan fazla olduğunu düşünüyorum” (Haberin	“Pazar günü öğleden sonra, Başkan Donald Trump, Michael Grynbaum’un New York Times’daki bir makalesinden alıntı yaptı: “Trump’ın Brifingleri çok yüksek reyting alıyor. Tv kanalları, bu konuşmaları canlı yayına almalı mı?” (Haberin devamında,

	devamında, D. Trump'ın kendisini eleştiren muhalif siyasetçilere yanıtları ve hükümetin salgınla mücadele çalışmalarına yer verilmiştir.)	Başkan Trump'ın Twitter'ı; New York Times gazetesi yazarının yorumlarını çarpıtmak için kullandığına yönelik bir eleştiri yapılmıştır.)
<i>c. Fotoğraf</i>	Kullanılan fotoğrafta, Başkan D. Trump kürsüde, arkasında Amerikan Bayrağı ile gösterilmekte olup; gergin bir yüz ifadesine sahip olduğu görülmektedir.	Kullanılan fotoğrafta, D. Trump'ın bir eli havada ve kürsüde demeç verirken görüntüsü yer almaktadır. D.T'nin yüz ifadesinin sertliği ve jestler, anlatıda eleştirelen olumsuz liderlik temasını desteklemektedir.
<i>d. Video</i>	İlgili Twitter bağlantısından ulaşılan içerikte; Fox News muhabiri ve Başkan D. Trump arasındaki canlı röportajı içeren video kullanılmıştır.	-

Fox News hükümetin salgını yönetmedeki başarısını Covid-19 pandemisi ile ilgili D. Trump'ın kişisel görüşlerini merkeze alarak kurgularken; CNN editörü, D. Trump'ın salgını yönetim sürecindeki eksikliklerini, popülist ve manipülatif sosyal medya kullanımı ile kapatmaya çalıştığına dair eleştirmiştir.

Tablo 4. Şematik Çözümleme (Mart)

	<i>Fox News</i>	<i>CNN</i>
<i>1. Durum</i>	ABD başkanlık seçimleri nedeniyle, muhalefetin salgın sürecinde hükümeti zayıflatmayı hedeflemesi	Salgınla mücadele döneminde D. Trump'ın yetersiz liderliği
<i>a. Olayın Sunumu</i>	D. Trump'ın Covid-19 pandemisinin yayılma hızı ile ilgili görüşleri ve hükümetin salgınla mücadele çalışmalarını eleştiren valilere, 2020 ABD Başkanlık Seçimi adayı J. Biden'a verdiği cevaplar	Başkan D. Trump'ın verdiği briefinglerin yüksek reyting elde etmesini, krizi yönetme sürecindeki başarısını gösteren bir manipülasyon aracı olarak kullanmasına yönelik eleştiri
<i>b. Sonuçlar</i>	Salgının yayılma hızının yüksek gösterilmesinin, yaklaşan seçim dönemi ve siyasal çıkarlarla bağlantılı olması	Başkan D. Trump'ın liderlik anlayışının salgınla mücadele sürecinde akılcı ve gerçekçi çözümler üretmekten ziyade, reyting ve populizm kaygıları üzerine temellenmesi
<i>c. Ardalan/Bağlam Bilgisi</i>	İçerikte, salgının ülkede başladığı tarih ile bilgi verilmemiştir. Haberde, D. Trump'ın kullandığı "unsafe countries", "China", "borders" gibi ifadelerle, hastalığın dış kaynaklı bir tehdit olduğu vurgusu yapılmıştır. Ayrıca, New York'un içerisinde bulunduğu sağlık krizinin iktisadi ve sosyal nedenlerinin irdelenmesi yerine; "Hidroksiklorokin" tedavisi veya "aşı" çalışmaları gibi temaların ön plana çıktığı görülmektedir. Ancak; tedavinin yan etkileri veya aşı çalışmaları	İçerikte, Covid-19 salgının başlangıcından itibaren Başkan Trump ve Beyaz Saray Yönetimi'nin aldığı tedbirlere yönelik bir bilgi yer almamakta olup; vaka sayıları, ölüm oranları gibi istatistiki bilgilere yer verilmemiştir. (Haberin bir paragrafında, tıbbi uzmanların yaşanabilecek ölüm oranlarına yönelik tahminleri bulunmaktadır). Ayrıca,

	bilimsel olarak irdelenmemiştir. Ayrıca, konuyla alakalı olmamasına rağmen; 2020 Demokrat Parti başkan adayı Joe Biden'ın, H1N1 salgını sürecinde başkan yardımcısı olarak yönetim kapasitesi tartışılarak, konunun bağlamı değiştirilmiştir.	ülkede sağlık sisteminin içerisinde bulunduğu krizin ekonomik, politik veya toplumsal nedenleri üzerine bir çözümleme yapılmamıştır. Bağlam, D. Trump'ın salgını yönetme sürecindeki yetersizliğini, Twitter hesabını manipülatif amaçlarla kullandığına dair örnekler üzerinden subjektif olarak kurgulamaktadır.
2. Yorum	Olumlu	Olumsuz
1. Haber Kaynakları/ Yorumlar	D. Trump'ın salgın yönetimi ile ilgili görüşlerine ve yerel yönetimlere yönelik eleştirilerine hem video, hem de haber içerisindeki alıntılarla yüksek düzeyde yer verilmiştir. Ayrıca haberde, Trump'ı eleştiren Michigan Valisi G. Whitmer'in açıklamaları, Twitter paylaşımları ve dünyadaki koronavirüs istatistiklerini gösteren interaktif bir tablonun yer aldığı görülmektedir. (Whitmer'in eleştirilerine "if the administration had focused on the pandemic earlier, Michigan and the U.S. would be in a stronger position right now." (Eğer yönetim salgına daha önce odaklansaydı; ABD ve biz şu an daha güçlü bir durumda olurduk) ve "Lives will be lost because we weren't prepared," (Hazırlıklı olmadığımız için hayatlar kaybedilecek) ifadeleri örnek olarak verilebilir. Bu cümlelere karşın, D. Trump'ın "she does is sit there and blame the federal government, She doesn't get it done and we send her a lot" (Orada oturup, sadece hükümeti suçluyor, kendisine gereken yardım yapıldı.) gibi cümlelerle valiyi kriz yaratmakla suçladığı görülmektedir. Haberin Trump'ın eleştirilere verdiği cevaplar ve görüşleri ile bitirilmesi, farklı siyasi aktörlerin yorumlarına yer verilse de; içeriğin D. Trump'ın politik söyleminin inşasına imkan tanıyan biçimde kurgulandığını göstermektedir.	İçerikte, D. Trump'ın Twitter'da makalesinden alıntı yaptığı muhabirin yazısı ile ilgili bölümlere kısaca yer verilmiştir. Ancak, yazıda CNN editörü, yaşanan olayı ve Başkan D. Trump'ın salgın yönetimindeki eksikliklerini kendi görüşleri çerçevesinde yorumlamıştır. Bu kullanım biçimi, olayın taraflarının görüşlerine objektif olarak başvurulmadığını göstermektedir.

Bu bağlamda, Fox News haberde salgının yayılması ile ilgili tahminlerin gerçekleri yansıtmadığı ve seçim dönemi öncesinde siyasal amaçlarla felaket senaryoları hazırlandığı temasını D. Trump'ın görüşlerini merkeze alarak kurgularken; CNN, D. Trump'ın salgınla mücadele sürecindeki eksikliklerini, liderlik kapasitesinin yetersizliği ile ilintilendirmiştir.

Mikro Yapısal Çözümleme (Mart)

Tablo 2’de yer alan içeriklere yönelik olarak, aşağıdaki tabloda mikro yapısal söylem çözümlemesi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 5. Mikro Yapısal Çözümleme (Mart)

	<i>Fox News</i>	<i>CNN</i>
<i>1. Sentaktik Çözümleme</i>	Haberde, genel olarak kısa ve basit cümleler kullanılmıştır. Hem D. Trump; hem de muhalif siyasetçilerin konuşmaları, aktif yapı cümleler içerisinde verilmiştir. Ancak, doğrudan D. Trump tarafından yapılan eleştirilerde; D. Trump’ın özne, muhaliflerin nesne konumuna taşındığı tespit edilmiştir.	Başkan D. Trump’la ilgili eleştirilerde kısa ve basit cümleler; olayı anlatan cümlelerde ise; daha uzun ve karmaşık cümleler kullanılmıştır. Trump’ın konuşmalarını içeren alıntılarda aktif cümlelerin kullanıldığı; ancak D. Trump’a yönelik eleştirilerde “başkanın” özne konumundan nesne konumuna taşındığı tespit edilmiştir.
<i>2. Bölgesel Uyum</i>	Metin yapısı, hem Trump’ın; hem de muhalif siyasetçilerin görüşlerini arka arkaya verdiği için; nedensel ve işlevsel bir uyum söz konusudur. Ancak, içerikte karşılıklı eleştirilerin istatistiksel veya bilimsel dayanakları bulunmaması; bazı kısımlarda bölgesel uyumun ortadan kalkmasına sebep olmaktadır.	Metnin eleştirel biçimde kaleme alınmış olması ve cümlelerin ardışıklığı sebebiyle, genel olarak nedensel ve işlevsel uyum olduğu görülmektedir. Örneğin, CNN editörü Başkan’ın reyting takıntısını, geriye dönük Twitter aramasında “341” kere “reyting” sözcüğünün yer alması nedenine bağlanmaktadır.
<i>3. Kelime Seçimleri</i>	İçerikte, D. Trump’ın videoda “unsafe” (güvensiz), “China” (Çin), “travel restrictions” (seyahat kısıtlaması), “border” (sınır) gibi ifadelerle, virüsü ülkedeki etkilerinden kopartarak, dış tehdit bağlamına oturttuğu görülmektedir. Ayrıca, “US economy” (ABD ekonomisi), “normal” gibi kelimelerle, iktisadi yapının düzeltilmesi gerekliliği ve “vacciene” (aşı), treatment (tedavi) gibi sözcüklerle hastalıkla mücadele açısından aktif önlemlerin alındığı vurgulanmıştır. Ayrıca, D. Trump’ın, Demokrat Parti valilerin eleştirilerine, Inslee as a “failed [2020] presidential candidate” (Inslee, 2020 başkanlık seçiminin başarısız adayı), Joe Biden H1N1 hastalığını “N1H1” diye telaffuz eden eski başkan yardımcısı gibi tanımlamalarla cevap vererek; eleştirileri salgın yönetimi ile değil siyasal çekişmelerle ilişkilendirdiği görülmektedir.	İçerikte, Başkan D. Trump’ın “reality TV star” (gerçek bir TV yıldızı), “cable TV obsessive” (kablolu TV’ye takıntılı) gibi sıfatlarla eleştirildiği ve “The narcissism” (narsisizm) kişilik bozukluğu ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Covid-19 salgını ise, içerikte tüm dünyanın savaştığı bir salgın “world battle a pandemic” olarak tanımlanmıştır. Bu süreçte, Amerikan Halkı’nın “so many are struggling for their lives” cümlesi ile hayatı için mücadele ettiği vurgusu yapılırken, “But this is who Trump is. And he’s not changing” (Fakat, Trump kimse o ve değişmiyor) ifadesi ile D. Trump’ın salgın dönemindeki liderlik biçimi eleştirilmektedir.

4. Retorik	Haberin videosunda, salgınla mücadele konusunda sağlık çalışanların faaliyetleri, aşı çalışmaları ve hükümetin yardım paketleri gibi görüntüler kullanılmıştır. Ayrıca, "President D. Trump" (Başkan D. Trump) ifadesinin ve Beyaz Saray görselinin devamlı olarak ekrana yansıtılması ile; alt mesaj olarak hükümetin salgınla mücadeledeki başarısı vurgulanmıştır.	Başkan Trump'ın Covid-19 salgını döneminde eleştirilen reyting odaklı yaklaşımı, geçmişte attığı tweetler ve medya ile arasında yaşanan tartışmalar üzerinden eleştirel bir biçimde örneklendirilmiş olup; inandırıcı bilgi verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, haberde 100.000 ile 200.000 arası Amerikalı'nın hayatını kaybedebileceği ihtimaline yapılan vurgu ve Amerikalıların hayatları için savaştığı gibi ifadelerin kullanımı, haberin retorikinin "korku", "mücadele" gibi olumsuz duygular üzerine temellendiği göstermektedir.
------------	---	---

Tabloda görüldüğü üzere, iki haberin de mikro yapısı; CNN makalesinde D. Trump'ın Covid-19 yönetimindeki liderlik kusurlarını ön plana çıkaran makro yapı; Fox News'in haberinde ise seçim nedeniyle muhalefetin salgın yönetiminde hükümeti zayıflatmayı amaçladığına yönelik makro yapıyı destekleyecek biçimde kurgulanmıştır.

Tablo 6. CNN ve Fox News'in Twitter Sayfalarında Covid-19 Salgınında Hükümet Çalışmaları Konulu En Yüksek Etkileşim Düzeyine Sahip İletiler (Nisan)

İçerik/ Etkileşim Düzeyi	
<p>1. Fox News</p> <p>Yorum: 338 Paylaşım: 314 Beğeni: 1.400</p>	<p>2. CNN</p> <p>Yorum: 1.700 Paylaşım: 723 Beğeni: 1.600</p>

Makro Yapısal Söylem Analizi (Nisan)

Tablo-6'da yer alan içeriklere yönelik aşağıda yer alan tablolarda, makro söylem çözümlemesi kapsamında tematik ve şematik söylem analizi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 7. Tematik Çözümleme-Nisan

	<i>Fox News</i>	<i>CNN</i>
<i>1. Tematik Yapı</i>	Ana Tema: D. Trump ve Hükümetin Salgın Yönetiminde Başarısı	Ana Tema: D. Trump ve Hükümetin Salgın Yönetiminde Başarısızlığı
<i>a. Başlık</i>	“Jared Kushner, koronavirüs salgınının ortasında ABD tedarik zincirini güvence altına alıyor: Bir daha asla yabancı kaynaklara güvenemeyiz”	“Kushner, vakalar 1 milyonu ulaştığında ABD’nin koronavirüs salgınına müdahalesini bir ‘başarı hikayesi’ olarak nitelendirdi”
<i>b. Giriş</i>	Beyaz Saray kıdemli danışmanı Jared Kushner, Pazar günü “The Next Revolution” a yaptığı açıklamalarda koronavirüs salgınının, yabancı ülkelere uzun süredir devam eden bağımlılığı ortadan kaldırmak için, ABD tedarik zincirlerinin güvenliğini sağlamanın kritik önemini gün ışığına çıkardığını söyledi.” (Next Revolution, Fox News kanalında yer alan bir siyaset/tartışma programıdır). (Haberin devamında, Kushner’ın hükümetin salgınla mücadele sürecindeki çalışmalarını anlatan açıklamalarına yer verilmiştir.)	Başkan Trump’ın kıdemli danışmanı ve damadı Jared Kushner, Çarşamba günü yönetimin koronavirüs salgınına verdiği yanıtı “büyük bir başarı hikayesi” olarak övdü - ABD’deki doğrulanmış koronavirüs vaka sayısının 1 milyonu geçmesinden sadece bir gün sonra (Haberin devamında D. Trump, danışmanları ve salgınla mücadele ekibinin çalışmalarının yetersizliğine değinilmiştir.)
<i>c. Fotoğraf</i>	Fotoğrafta, Jared Kushner arkasında Beyaz Saray Silueti ile sakin ve güvenli bir yüz ifadesi ile yer almaktadır. Kullanılan fotoğraf haberin hükümetin salgınla mücadele için gerekli önlemleri aldığına yönelik haber kurgusunu ve “güven” duygusunu destekler niteliktedir.	Fotoğrafta, J. Kushner’ın yüzünün yakın çekim bir görüntüsü yer almaktadır. Kushner’ın sert ve gergin yüz ifadesi, temelde başlıkta yönetimin salgınla mücadele sürecindeki başarısına yönelik kişisel görüşleri ile çelişen görsel kullanımıdır. Fotoğraf seçimi, Başkan D. Trump’ın ve üst ekibinin kriz yönetimindeki başarısızlığına yönelik dolaylı eleştiriyi destekler niteliktedir.
<i>d. Video</i>	Haberle bağlantılı videoda, J. Kushner Beyaz Saray Silueti önünde, güvenli bir ses tonu ile salgınla mücadele sürecindeki gelişmeleri anlatmıştır. Video, “güven” duygusunu destekleyen bir kurguya sahiptir.	Haberle bağlantılı videoda, Kushner’ın Fox News’e verdiği demeç görüntülerine kısa süre yer verilmiştir. Demeci eleştiren, muhabirinin sözlerine ve görüntüsüne daha uzun süre yer verilmiştir. Video haberin eleştirel kurgusunu desteklemektedir.

Tabloda görüldüğü üzere, Fox News hükümetin salgını yönetmedeki çalışmalarına doğrudan baş danışman Jared Kushner’ın açıklamaları ve görüşleri üzerine kurgularken; CNN, salgını yönetim sürecinde yaşanan eksiklikleri Kushner’ın beyanları üzerinden eleştirmiştir.

Tablo 8. Şematik Çözümleme (Nisan)

	<i>Fox News</i>	<i>CNN</i>
<i>1. Durum</i>	Hükümetin salgınla etkin mücadelesi ve ulusal tedarik zincirini güçlendirme çalışmaları	Salgınla Mücadele Sürecinde Hükümetin “Başarılı” Olarak Nitelendirdiği Çalışmalarının Yetersizliği
<i>a. Olayın Sunumu</i>	J. Kushner’in test kiti, ventilator, tıbbi malzeme gibi materyallerin eksikliğinin çözümü ile ilgili çalışmalarına odaklandığı ve bu malzemelerin üretimi için gelişen endüstrilere destek vereceği açıklamaları	J. Kushner’in Fox News’e özel olarak verdiği roportajda, hükümetin Covid-19 salgını ile etkin mücadelesi ile ilgili değerlendirmelerinin eleştirilmesi
<i>b. Sonuçlar</i>	Federal hükümetin, salgında ortaya çıkan tıbbi malzeme sıkıntılarını hızla çözdüğü ve tedarik zincirinde dışa bağımlılık durumunu engelleyeceği	D. Trump ve yönetim ekibinin salgınla mücadele sürecindeki yetersizliklerine rağmen; siyasal itibarlarını salgından daha çok önemsemeleri
<i>c. Ardalan/Bağlam Bilgisi</i>	Haberde, ülkenin hangi sektörlerde ihracata bağımlı olduğu veya yaşanan tıbbi malzeme eksikliklerinin sayısal boyutu ile ilgili bilgi verilmemiştir. Ayrıca, dezavantajlı grupların ve sağlık çalışanlarının salgın sürecinde yaşadığı problemlerin iktisadi ve toplumsal nedenlerine değinilmemiştir. Dolayısıyla, haberin bağlamının sınır güvenliği, ülke kaynaklarının vatandaşlarına yeterli hale getirilmesi gibi ulusal güvenlik ve iktisat temelli bir çerçevede sunulduğu görülmektedir.	Haberden, Sars Cov 2 Virüsünün bir aydır salgın olarak ülkede etkili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Kushner’in kriz yönetiminin ve ülkede yapılan test sayısına yönelik subjektif yorumlarının eleştirildiği içerikte, salgındaki ölü sayısı bağlamından kopartılarak “Vietnam Savaşı’ndaki askeri kayıplardan daha fazla” olarak nitelendirilmiştir. Haberde, interaktif bir link üzerinden “Johns Hopkins University Center for Systems Science and Engineering” biriminden alınan günlük vaka/ölüm sayılarına yönelik bir linke yer verilmiştir. Ancak, ABD hükümetinin salgınla mücadele konusunda hangi önlemleri aldığı ve alınan önlemlerin neden yetersiz kaldığı verilerle tartışılmamıştır. Dolayısıyla, bağlamın, D. Trump hükümetinin salgını yönetme sürecindeki başarısızlığının, sadece Kushner’in açıklamaları eleştirilmesi üzerinden kurgulandığı görülmektedir.
<i>2. Yorum</i>	Olumlu	Olumsuz
<i>1. Haber Kaynakları/Yorumlar</i>	Haberde, virüsle mücadele sürecinde ulusal bir tedarik zincirinin önemi ve tıbbi gelişmeler, Kushner’in ekibinde yer alan uzmanların görüşleri ve Başkan D. Trump’ın açıklamalarını içeren video bağlantıları/görsellerle desteklenmiştir.	Haberle bağlantılı videoda, J. Kushner’in açıklamalarını içeren Fox News kaynaklı kısa bir görüntünün ve kanal muhabirlerinden birinin ülkedeki test kiti yetersizliği ile ilgili olarak Kushner’i eleştirdiği bir kısmın yer aldığı görülmektedir.

	Ancak, yaşanan sorunlarla ilgili herhangi bir veri paylaşılması, karşıt görüş ve eleştirilere yer verilmemesi; olayın taraflarının görüşlerine objektif olarak başvurulmadığını göstermektedir.	Ayrıca, kaynak olarak D. Trump'ın Kushner'ı destekleyen açıklamalarının temelsizliği ve John Hopkins üniversitesinin vaka sayısı istatistiklerine de yer verilmiştir. Bu bağlamda, haberde farklı kaynak ve tarafların görüşlerine yer verilmekle birlikte, ağırlıklı olarak yönetimi eleştiren yorumların ön plana çıktığı görülmektedir.
--	---	--

Fox News haberin kurgusal yapısını; J. Kushner ve yönetim ekibinin özellikle sağlık alanında tedarik problemlerini çözüme ve ülkeyi dışa bağımlılıktan kurtarma amaçlı gerçekleştirdiği çalışmalar üzerine temellendirmektedir. Buna karşın, CNN, Trump ve J. Kushner yönetiminin “başarı” olarak nitelendirdikleri pandemiyle müdahale biçimlerini gerçekçi olmadığı ve siyasal itibarlarını halkın yararından ön plana almaları nedeniyle eleştirmektedir.

Mikro Yapısal Çözümleme (Nisan)

Tablo 6'da yer alan içeriklere yönelik olarak, aşağıdaki tabloda, mikro yapısal söylem çözümlemesi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 9. Mikro Yapısal Çözümleme (Nisan)

	<i>Fox News</i>	<i>CNN</i>
<i>1. Sentaktik Çözümleme</i>	Haberde, genel olarak kısa ve basit cümleler kullanılmıştır. J. Kushner'ın açıklamaları ve salgınla birlikte mücadele ettiği uzmanların görüşleri aktif yapı cümleler içerisinde verilmiştir. Ayrıca, kurallı cümle yapıları ile Kushner'ın vurgulamak istediği kısımlar cümlenin sonuna yerleştirilmiştir. Örneğin: Jared Kushner on securing US supply chain amid coronavirus: “We can never rely on foreign supplies again” ifadesinde görüldüğü üzere, diğer ülkelere bağımlı olmama vurgusu cümle sonunda yer almaktadır.)	Genel olarak haberde, kısa ve basit cümleler kullanılmıştır. Ancak; vurgulanmak istenen öğeye yönelik devrik yapıların da kullanıldığı görülmektedir. Örneğin: “President Donald Trump’s senior adviser and son-in-law, Jared Kushner, praised the administration’s response to the coronavirus pandemic as a “great success story” on Wednesday -- less than a day after the number of confirmed coronavirus cases in the United States topped 1 million.” cümlesi, haberin eleştirel tematik yapısını desteklemektedir. Çünkü, “ABD’deki doğrulanmış koronavirüs vaka sayısının 1 milyonu geçmesinden bir gün sonra” ifadesi cümlenin sonuna yerleştirilmiş olup; böylece danışmanın salgınla mücadelede federal hükümetin başarısını övmesinin gerçekliği, sorgulanmaya açık bir konuma taşınmaktadır.

2. Bölgesel Uyum	J. Kushner'ın açıklamaları, çalışmalarını destekleyen örnekler ve devam cümleleri ile birlikte sunulduğu için, haberde nedensel ve işlevsel bir uyumun olduğu görülmektedir. Ancak, içerikte bazı bölümlerde, Kushner'ın subjektif yorumlarına temelsiz olarak yer verilmesi, nedensel uyumun ortadan kalkmasına sebep olmaktadır.	Haberin eleştirel biçimde kaleme alınmış olması nedeniyle, genel olarak nedensel ve işlevsel bir uyum olduğu görülmektedir; çünkü cümleler birbirini tamamlamaktadır. Örneğin, test kitleri, yetersiz laboratuvar kapasitesi gibi sebeplerle, baş danışmanın iddia ettiği başarılı kriz yönetim biçimi eleştirilmektedir.
3. Kelime Seçimleri	Haberde, "President Trump" (Başkan Trump), "national security issue" (ulusal güvenlik sorunu), "border" (sınır), "supply" (tedarik), "federal effort" (federal hükümetin çabaları), "elimination problems (problemlerin ortadan kaldırılması)", "key industries" (önemli sektörler) gibi ifadelerle virüsle mücadelenin ekonomik boyutuna ve dışa bağımlılığın zararlarına odaklanıldığı görülmektedir.	Haberde, "a rosy picture" (pembe bir tablo), reframe the narrative (hikayeyi yeniden oluşturmak), troop fatalities during Vietnam War (Vietnam Savaşı'ndaki askeri kayıplar), "more than 1 million coronavirus cases" (1 milyondan fazla koronavirüs vakası) gibi sözcüklerle, yönetimin salgına müdahale gücünün yetersizliği vurgulanmaktadır. Ayrıca, haberde geçen "chafe at not getting enough credit for their efforts in combating the coronavirus" ifadesi ile hükümetin koronavirüs salgını ile mücadele çabalarının yeterli itibarı görmemesinden dolayı duyduğu rahatsızlığa vurgu yapılmaktadır.
4. Retorik	Haberin video kısmında, J. Kushner'ın ve muhabirin Beyaz Saray Silueti önündeki görüntüsü, temelde hükümete olan güveni pekiştiren alt mesajlar olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, Kushner'ın konuşmasında ekibindeki uzman doktorlardan aldığı salgının seyri ile ilgili bilgileri açıklaması da, bilimsel temellere dayanarak inandırıcılığı yükseltmeyi amaçladığını göstermektedir.	Haberde, Trump ve J. Kushner'ın birbirini destekleyen açıklamalarının vaka sayısının bir milyonu geçmesi gibi istatistikî verilerle çürütülmeye çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca, haberde "Kushner, Fox News kanalında pembe bir tablo çizdi" ifadesi kullanılarak; hükümetle-kanal arasındaki politik bağa dolaylı vurgu yapılmaktadır. Video'da ise, Kushner'ı eleştiren muhabirin görüntüsüne daha uzun süre yer verilmiştir.

Tabloda görüldüğü üzere, iki haberin de mikro yapısı; CNN'in haberinde Trump yönetimi ve Kushner'ın salgınla mücadele sürecindeki yetersizliklerini siyasal amaçlarla gizlediğine yönelik kurgulanan ve Fox News'in haberinde salgının federal hükümet tarafından kontrol altına alındığına/ABD'nin tedarik zincir yönetiminin bir bağımsızlık ve ulusal güvenlik meselesi olduğuna dair oluşturulan makro yapıları destekleyecek biçimde inşa edilmiştir.

Sonuç

Covid-19 salgınının yüksek düzeyde etkilediği ülkelerden biri olan ABD’de, yönetimsel olarak etkin müdahalenin gerekliliğine bağlı olarak, farklı ideolojik ve iktisadi yapılanmalara sahip kitle iletişim araçlarının haber üretim sürecinin odak noktasını, salgınla mücadele için hükümetin faaliyetleri oluşturmaya başlamıştır. Ancak, ideoloji, güç, iktisadi bağımlılıklar gibi değişkenlere bağlı olarak, bu çalışmada Fox News ve CNN kanallarının Twitter’da ABD hükümetinin Covid-19 salgını ile mücadele çalışmalarını farklı sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılık, Herman ve Chomsky’nin³⁷ vurguladığı üzere, kitle iletişim araçlarının hükümete finansal bağımlılığı ve bazı durumlarda kitle iletişiminin “propoganda” amaçlı kullanımı ile bağlantılı olarak değerlendirilebilir.

Ayrıca, araştırmada, Fox News ve CNN haber kanallarının, Mart ve Nisan aylarında hükümetin salgınla mücadele biçimini merkeze alan ve Twitter’da en yüksek etkileşime sahip olan içeriklerinin kanalın ideolojik yapısına bağlı olarak ayrıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda incelemenin “CNN ve Fox News’in tweetlerinde, Covid-19 salgını ile ilgili haberlerin makro ve mikro yapısal benzerlik ve farklılıkları nelerdir? Bu benzerlik ve farklılıklar, haber kanallarının ekonomik, politik ve ideolojik farklılıkları çerçevesinde nasıl değerlendirilebilir?” biçiminde geliştirilen araştırma sorusu şu şekilde cevaplanmıştır. Fox News’in Twitter sayfasında incelenen iki haberin de, makro yapısal olarak “Başkan D. Trump ve Hükümetin Salgın Yönetiminde Başarısı” temasını merkeze aldığı; buna karşın CNN’in “D. Trump ve hükümetin salgın yönetimindeki başarısızlığı” teması üzerine içerikleri kurguladığı görülmektedir. Haberlerin sunum biçimi açısından, incelenen olayların farklılaşmasına bağlı olarak, Fox News Mart ayında “ABD başkanlık seçimleri nedeniyle, muhalefetin salgın sürecinde hükümeti zayıflatmayı hedeflemesi” savını; Nisan ayında ise “Hükümetin salgınla etkin mücadelesi ve ulusal tedarik zincirini güçlendirme çalışmalarını” şematik yapının merkezine yerleştirmiştir. Buna karşın, CNN, mart ayında “Salgınla mücadele döneminde D. Trump’ın yetersiz liderliği” savı, Nisan ayında “Salgınla mücadelede hükümetin “Başarılı” olarak nitelendirdiği çalışmalarının yetersizliği” kurgusu üzerinden şematik yapıyı şekillendirmiştir. Bu bağlamda, makro yapı açısından temel farkın; Fox News’in hükümeti ve kriz yönetim sürecini “olumlu”, CNN’in “olumsuz” olarak değerlendirmesi olduğu görülmektedir. Mikro yapı açısından haberler analiz edildiğinde ise, temel benzerliklerin, haberin makro kurgusunu destekleyecek bir biçimde “kelime seçimleri” ile olayın bağlamından kopartılması olduğu görülmektedir. Temel farklılık ise, Fox News’in haberlerinde federal hükümete yönelik olumlu, muhalefete yönelik olumsuz sözcükler kullanılırken; CNN haberlerinin kelime seçimlerinin ters bir özellik göstermesidir. Bir diğer önemli mikro yapısal farklılık ise; Fox News haberlerinde retorik öğelerin hükümetin salgınla mücadele sürecindeki çalışmalarını olumlayacak bir biçimde konumlandırılmasına karşın; CNN’in Twitter paylaşımlarında eleştirel öğelerin kullanımınıdır.

Bu sonuç, CNN’in demokrat seçmene daha yakın bir haber kanalı olması; Fox

37 Herman ve Chomsky, “Medya Halka” s.121; Herman ve Chomsky, “Kitle Medyasının”, s.81-120.

News'in ise Cumhuriyetçi/muhafazakar seçmeni merkeze alması ile bağlantılıdır. Bu bağlamda, Cumhuriyetçi bir siyasetçi olan D. Trump ve hükümet çalışmalarının Fox News tarafından pozitif, CNN tarafından negatif olarak sunumu, temelde “ideolojik” farklılıklar çerçevesinde değerlendirilebilir. Ancak, bu araştırmanın sonuçları, çalışmanın giriş bölümünde D. Trump ve Fox News arasındaki iktisadi bağımlılık ilişkilerinin, başkanın hem salgın dönemindeki, hem de salgından önceki icraatlerinin sunum biçiminde etkili olduğuna yönelik tartışmaları destekler niteliktedir. Bu bağlamda, Fox News örneğinde görüldüğü üzere KİA'nın hükümete/siyasal aktörlere olan bağımlılıklarının sosyal medya platformlarında da devam ettiği görülmektedir. Ayrıca, Herman'ın³⁸ vurguladığı üzere, ağların yapısının daha demokratik ve katılımcı bir medya sistemi yaratmak yerine, Twitter'da milyonlarca takiciye sahip Fox News ve CNN gibi büyük haber kanallarının “ideolojik” haberleri yayma kapasitesini yükselttiği görülmektedir. Bu bağlamda, kullanıcıyı merkezli Twitter gibi etkileşimli sosyal medya platformlarında da, büyük haber kanallarının, toplum sağlığını ilgilendiren bir salgın hastalıkla mücadele sürecini “objektif” olarak sunmaması, yeni medya kanallarında KİA'nın ekonomi-politik ve ideolojik bağımlılıklarının devam ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla, iktisadi, siyasi ve ideolojik yapının belirleyici olduğu bir medya sisteminde, toplum sağlığını ilgilendiren bir konuda bile, geleneksel veya yeni platformları fark etmeksizin, dengeli ve tarafsız bir habercilik anlayışının kurulmadığı görülmektedir.

Kaynakça

- Binark, Mutlu ve Koray Löker. *Sivil Toplum Örgütleri İçin Bilişim Rehberi*. Ankara: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayını. 2011.
- Bozatay Anbarlı. Şeniz. *Sosyoloji*. İstanbul: Beta Yayınları. 2014.
- Burton, Graeme. *Görünenden Fazlası - Medya Analizlerine Giriş*. Çev. Neti Dinç. İstanbul: Alan Yayıncılık. 1995.
- Büyüköztürk, Şener, Özcan E. Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel ve Ebru Kılıç Çakmak. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi. 2018.
- CNN. “CNN Interactive Timeline: May - December, 1995”. Eylül 24, 2018. Erişim 16 Haziran, 2020. www.cnn.com.
- Coşkun, Murat ve Seçil Aslan Coşkun. “İktidarın Söylem Üretimi, İnsansız Dilin Yükselişinde İktidarın Rolü”. *Yönetim ve İnovasyon (Sosyo Ekonomik-Sosyo Kültürel Gelişmeler)*. Der., Zekeriya Nas. Ankara: İksad, 2019: 49-66.
- Çomu, Tuğrul ve İslam Halaiqa. “Web İçeriklerinin Metin Temelli Çözülmesi”. *Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Der., Mutlu Binark. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2014: 26-87.
- Deep Knowledge Group. “Deep Knowledge Group Covid-19 Countries Ranking Methodology”. Erişim 20 Haziran, 2020. <https://www.dkv.global/methodology>.
- DellaVigna, Stefano ve Ethan Kaplan. “The Fox News Effect: Media Bias and Voting”. *The Quarterly Journal of Economics*. 122/3 (2007): 1187-1234.

38 Herman, “The Propaganda Model”, s.109.

- Dolgun, Uğur. “Gözetim Toplumunun Yükselişi: Enformasyon Toplumundan Gözetim Toplumuna”. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 1/3 (2004). Erişim 01 Temmuz, 2020. <http://ybd.dergi.comu.edu.tr/>.
- Durna, Tezcan ve Çağla Kubilay. “Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemeleri”. *Medyadan Söylemler*. Der., Tezcan Durna. İstanbul: Libra Yayıncılık, 2010: 47-84.
- Erdoğan, İrfan. “Karl Marx, İnsan, Toplum ve İletişim”. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 25 (2007): 199-228.
- Farhi, Paul ve Sarah Ellison. “On Fox News, Suddenly a very Different Tune about the Coronavirus”. *The Washington Post*. Mart 17, 2020. Erişim 15 Haziran, 2020. <https://www.washingtonpost.com>.
- Fox News. “Corporate Information”. Son güncelleme 11 Haziran, 2020. <http://press.foxnews.com/>
- Fuchs, Christian. “Some Reflections on Manuel Castells’ Book Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age”, *tripleC: Communication, Capitalism and Critique*. 10/2 (2012): 775–797.
- Fuchs, Christian. *Social Media: A Critical Introduction*. London: Sage Publications, 2014.
- Fuchs, Christian ve Marisol Sandoval. “The Political Economy of Capitalist and Alternative Social Media”. *The Routledge Companion to Alternative and Community Media*. Der., Chris Atton, London: Routledge, 2015: 165–175.
- Fuchs, Christian. “Propaganda 2.0: Herman and Chomsky’s Propaganda Model in the Age of the Internet, Big Data and Social Media”. *The Propaganda Model Today: Filtering Perception and Awareness*. Der., Joan Pedro-Carañana, Daniel Broudy, Jeffery Klaehn. London: University of Westminster Press, 2018: 71-91.
- Golding, Peter. “Küresel Köy mü, Kültürel Yağma mı? İletişim Devriminin Eşitsiz Yağması”. *Kapitalizm ve Enformasyon Çağı: Küresel İletişim Devriminin Politik Ekonomisi*. Der., Robert McChesney, Ellen Meiksins Wood ve John Bellamy Foster. Çev., Nil Senem Çınga. Ankara: Epos, 2003: 85-105.
- Hall, Stuart. “Kültür, Medya ve ‘İdeolojik Etki’”. *Medya İktidar İdeoloji*. Der., Mehmet Küçük. Ankara: Ark Yayınları, 1999: 199-243.
- Herman, Edward S. ve Noam Chomsky. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. London: Vintage. 1988.
- Herman, Edward S. ve Noam Chomsky. *Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir*. Haz., İsmail Kaplan. İstanbul: Minerva Yayınları. 1998.
- Herman, Edward S. “The Propaganda Model: A Retrospective”. *Journalism Studies*. 1/1 (2000): 101–112.
- Herman, Edward S. “Propaganda Modeline Dönüş”. *Kapitalizm ve Enformasyon Çağı: Küresel İletişim Devriminin Politik Ekonomisi*. Der., Robert W. McChesney, Ellen Meiksins Wood ve John Bellamy Foster. Ankara: Epos Yayınları, 2003: 223-240.
- Herman, Edward S. ve Noam Chomsky. *Kitle Medyasının Ekonomi Politikası Rızanın İmalatı*. Çev., E. Abadoğlu. İstanbul: Aram Yayınları, 2006.

- Herman, Edward S. ve Noam Chomsky. "The Propaganda Model After 20 Years: Interview Conducted by Andrew Mullen". *Westminster Papers in Communication and Culture*. 6/2 (2009): 12-22.
- History. "CNN Launches". 11 Haziran, 2020. <https://www.history.com/this-day-in-history/cnn-launches>.
- İnal, Ayşe. *Haberi Okumak*. İstanbul: Temuçin Yayınları, 1996.
- İnceoğlu, Yasemin G. ve Nebahat A. Çomak. "Teun A. Van Dijk". *Metin Çözümlemeleri*. Der., Yasemin G. İnceoğlu ve Nebahat A. Çomak. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2009: 19-82.
- Iosifidis, Petros ve Mark Wheeler. *Public Spheres and Mediated Social Networks in the Western Context and Beyond*. London: Palgrave Macmillan, 2016.
- Jurkowitz, Mark, Amy Mitchell, Elisa Shearer ve Mason Walker. "U.S. Media Polarization and the 2020 Election: A Nation Divided". *Pew Research Center Journalism and Media*. Haziran 24, 2020. Erişim 01 Temmuz, 2020. <https://www.journalism.org/2020/01/24/u-s-media-polarization-and-the-2020-election-a-nation-divided>.
- Kejanlıoğlu, Beybin. *Türkiye'de Medyanın Dönüşümü*. Ankara: İmge Kitabevi. 2004.
- Mansell, Robin. "Political Economy, Power and New Media". *New Media & Society*. 6/1 (2004): 96-105.
- Manzerolle, Vincent ve Atle Mikkola Kjoson. "Sermayenin İletişimi: Sayısal Medya ve Hızlanmanın Mantığı". *Medya, Meta ve Sermaye Birimi Marx Geri Döndü*. Der., Vincent Masco ve Christian Fuchs. Ankara: NotaBene Yayınları, 2014: 217-253.
- Mayer, Jane, "The Making of the Fox News White House". *The New Yorker*. Mart 4, 2019. Erişim 16 Haziran, 2020. <https://www.newyorker.com/magazine>.
- Mccann Ramirez, Nikki. "Coronavirus: How Fox News and other right-wing media endanger our health". *USA Today*. Nisan 22, 2020. Erişim 17 Haziran, 2020. <https://www.usatoday.com/story/opinion>.
- Mitchell, Amy ve Rachel Weise. "Political Polarization and Media Habits". *Pew Research Center*. Ekim 21, 2014. Erişim 07 Temmuz, 2020. <https://www.journalism.org/2014/10/21/political-polarization-media-habits>.
- Morozov, Evgeny. *To Save Everything, Click Here*. London: Penguin. 2013.
- Motta, Matt, Dominik Stecula ve Christina Farhart. "How Right-Leaning Media Coverage of COVID-19 Facilitated the Spread of Misinformation in the Early Stages of the Pandemic". *Canadian Journal of Political Science*. 53/2 (2020): 335-342.
- Ogbodo, Jude Nwakpoke, Emmanuel Chike Onwe, Joseph Chukwu, Chinedu Jude Nwasum, Ekwutosi Sanita Nwakpu, Simon Ugochukwu Nwankwo, Samuel Nwamini, Stephen Elem ve Nelson Iroabuchi Ogbaeja. "Communicating Health Crisis: a Content Analysis of Global Media Framing of COVID-19". *Health Promotion Perspectives*. 10/3 (2020): 257-269.

- Özer, Ömer. *Eleştirel Haber Çözümlemeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 2009.
- Patterson, Thomas E. “News Coverage of Donald Trump’s First 100 Days”. Shorenstein Center. Mayıs 18, 2017. Erişim 15 Haziran, 2020. <https://shorensteincenter.org/news-coverage-donald-trumps-first-100-days/>.
- Reuters. “Reuters Institute Digital News Report 2020”. Erişim tarihi 10 Haziran, 2020. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020.pdf>.
- Richwine, Lisa ve Ginger Gibson. “Divisive Ailes Gave Conservatives a TV Home at Fox News”. *Reuters*. Haziran 21, 2016. Erişim 10 Haziran, 2020. <https://www.reuters.com/article/us-twenty-first-fox-ailes-newsmaker>.
- Robins, Kevin ve Frank Webster. “From Public Sphere To Cyberstate”. *The New Media Theory Reader*. Der., Robert Hassan ve Julian Thomas. Berkshire: Open University Press, 2006: 92-100.
- Rosenblatt, Kalhan. “CNN files lawsuit against Trump administration over Jim Acosta’s press credentials”. *NBC News*. Kasım 13, 2018. Erişim 01 Temmuz, 2020. <https://www.nbcnews.com/news/all/cnn-files>.
- Rupar, Aoron. “Fox News’s coronavirus coverage slid back off the rails spectacularly on Monday night”. *Vox*. Mart 25, 2020. Erişim 16 Haziran, 2020. <https://www.vox.com/2020/3/24/21192222/fox-news-coronavirus-coverage>.
- Rydgren, Jens. *The Oxford Handbook of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press, 2018.
- Samara, Adel. “Ulusal Ölçekte Bir Sınıfsal Baskı Aracı Olarak Medya”. *Medya ve Savaş Yalanları*. Der., Lenora Foerstel. İstanbul: Yordam Kitap, 2007: 205-214.
- Schwartz, Jason. “Fox Adds Another Pro-Trump Host”. *Politico*. November 21, 2017. Erişim 10 Haziran, 2020. <https://www.politico.com/story/2017/11/21/mark-levin-fox-trump-host-255549>.
- Shoemaker, Pamela ve Stephen D. Reese. “İdeolojinin Medya İçeriği Üzerindeki Etkisi”. *Medya Kültür Siyaset*. Der. ve çev., Süleyman İrvan. Ankara: Pharmakon Yayınları, 2014: 99-138.
- Statista. “Cumulative cases of COVID-19 in the U.S. from January 22 to August 23, 2020, by day”. Son güncelleme 23 Ağustos, 2020. <https://www.statista.com/statistics/1103185/cumulative-coronavirus-covid19>.
- Twitter. “Fox News”. Son güncelleme 15 Haziran, 2020. <https://twitter.com/foxnews>.
- Twitter. “CNN”. Son güncelleme 15 Haziran, 2020. <https://twitter.com/cnn?lang=tr>.
- Van Dijk, Teun A. *News as Discourse*. New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates Publication, 1988.
- Van Dijk, Teun A. “Medya İçerikleri, Bir Söylem Olarak Haberin Disiplinlerarası Çözümlemesi”. *Medya Metinlerini Çözümlemek*. Der., Gülseren Şendur Atabek ve Ümit Atabek. Çev., Ümit Atabek. Ankara: Siyasal Kitabevi Yayınları, 2007: 164-177.
- We are Social. “Digital 2020 April Global Statshot Report”. <https://wearesocial.com/blog/2020/04/digital-around-the-world-in-april-2020>.

- WHO. “WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard”. 11 Haziran, 2020. <https://covid19.who.int/?gclid=CjwKCAjwiMj2BRBFEifTb>.
- Wikipedia. “Fox News”. 15 Haziran, 2020. https://en.wikipedia.org/wiki/Fox_News.
- Wikipedia, “CNN”. 11 Haziran, 2020. <https://en.wikipedia.org/CNN>.
- Worldometer. “Covid-19 Coronavirus Pandemic”. Son güncelleme 11 Haziran, 2020. <https://www.worldometers.info/coronavirus/>.
- Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008.

Fox News and CNN's Twitter Use in the COVID-19 Outbreak in the Context of Critical Discourse Analysis

İHSAN KARLI / ZEYNEP BENAN DONDURUCU

Abstract: *In Covid-19 epidemic, in USA, the public information requirement has increased the social media use level by citizens and the mass media, and the focus of the news production process is based on the federal government's pandemic activities. The focus of this study is the argument that economic-political and ideological differences affect news channels' presentation of the government's work on the pandemic. The aim of the study is to reveal the effect of the political economy of the media on the information flow on Twitter during the Covid-19 crisis period and determine similarities and differences of CNN and Fox News channels. In this context, content with the highest level of interaction about government's anti-epidemic activities, were analyzed with the critical discourse analysis method on the Twitter accounts of CNN and Fox News between March and April 2020. As a result of the analysis, it is found out that D. Trump and the Government's Outbreak Management Performance was presented as "successful and positive" in Fox News, "unsuccessful and negative" in CNN and the discursive difference of the news is related to the ideological, economic and political structure of the mass media.*

Keywords: *Covid-19 outbreak, Political economy, News production process, Twitter, Discourse analysis*